

Algemene toelichting

De invoering van de kostendelersnorm is een maatregel die per 1 januari 2015 van kracht is geworden als onderdeel van de Participatiewet. Met het invoeren van de kostendelersnorm vervalt de toeslagensystematiek uit de WWB. De bijstand blijft een vangnet met als doel te voorzien in de noodzakelijke kosten van het bestaan. Als er binnen één huishouden meerdere bijstandsuitkeringen zijn toegekend kon door de stapeling van uitkeringen het huishoudinkomen zo hoog zijn dat daarmee meer dan alleen de noodzakelijke kosten kunnen worden gedekt. Dit is bijvoorbeeld het geval als er in één huishouden drie of meer mensen met een bijstandsuitkering zijn. Om deze problematiek te ondervangen is de systematiek per 1 januari 2015 gewijzigd waarmee er in de kostendelersnorm rekening wordt gehouden met de voordelen van het delen van de kosten binnen één huishouden. Dit wordt geregeld in artikel 22a van de Participatiewet. In het vijfde lid van artikel 22a van de Participatiewet is een aantal uitzonderingen opgesomd. Om te voorkomen dat een aantal van die uitzonderingen voor meerdere uitleg vatbaar is zijn deze beleidsregels opgesteld.

De bepalingen die zien op verlagingen van de bijstandsuitkering wegens het hebben van lagere algemeen noodzakelijke kosten van het bestaan, zonder dat de kostendelersnorm van toepassing is, worden overgelaten aan het college (artikel 27 van de Participatiewet). Met deze beleidsregels wordt hier in voorzien. In het beleid bijzondere bijstand is geregeld dat jongeren die noodzakelijk uitwonend zijn en waar de ouders niet kunnen voldoen aan de onderhoudsplicht worden gecompenseerd. Omdat in de nota bijzondere bijstand niet voorzien is in de nieuwe normensystematiek worden deze beleidsregels hiervoor gebruikt.

Artikel 1 Begripsomschrijving

Dit artikel bevat de begripsomschrijvingen die op deze beleidsregels van toepassing zijn.

Artikel 2 Commerciële relatie en commerciële prijs

De twee begrippen worden in dit artikel uitgebreid beschreven. Dat is nodig in relatie tot de uitvoering van de kostendelersnorm. Die speciale rekenregels gelden namelijk niet voor personen die op een commerciële basis in dezelfde woning wonen.

Wanneer is er sprake van een commerciële relatie?

Met dit artikel worden aangesloten bij een uitspraak van de Centrale Raad van Beroep waarin een definitie wordt gegeven wanneer sprake is van een commerciële relatie. Dit artikel behoeft geen nadere uitleg.

Wanneer is er sprake van een commerciële huurprijs?

Het bedrag van de commerciële 'kale' huurprijs is het bedrag van de basishuur, zoals omschreven in de Wet op de huurtoeslag. In deze huur zijn begrepen de elementen die voor het bepalen van het recht op huurtoeslag meetellen. De normhuur, die deel uitmaakt van de basishuur, behoort bij het minimum-inkomenspunt van het eerste lid van artikel 17 van de Wet op de huurtoeslag. In dit artikellid wordt onder het minimum-inkomenspunt verstaan: de bijstandsnorm voor een alleenstaande en de bijstandsnorm voor gehuwden.

Wanneer is er sprake van een commerciële prijs voor kostgangers?

Een kostganger is een soort huurder-plus. De prijs zou dus meer moeten bedragen dan de commerciële huurprijs. Er wordt namelijk ook nog een bedrag betaald voor gebruik van de maaltijden. Bij het berekenen van de commerciële prijs voor kostgangers is aangesloten bij de Recofa-richtlijnen via de berekening van het Vrij te laten bedrag. Genoemde richtlijnen zijn ontwikkeld en worden onderhouden door de werkgroep rekenmethode 'Vrij te laten bedrag' van Recofa. Recofa is de werkgroep rechters-commissarissen in insolventies.

Volgens genoemde richtlijnen kan € 9,60 per dag in rekening worden gebracht voor het gebruik van maaltijden (2015). Dit is omgerekend een bedrag van € 292 per maand. De commerciële prijs voor kostgangers bedraagt dan ook tenminste het bedrag genoemd als in het tweede lid plus het maandelijkse bedrag voor gebruik maaltijden als genoemd in de Recofa-richtlijnen. Aangezien het bedrag jaarlijks wordt aangepast zal in de uitvoeringspraktijk jaarlijks moeten worden bekeken welk bedrag is vastgesteld. De maandbedragen mogen om e.e.a. eenvoudig te houden worden afgerond op € 5,- naar beneden. Voor 2015 betekent dit dat voor voeding € 290 per maand kan worden gehanteerd.

Artikel 3 Inkomsten huur en kostgeld

Eerste lid

De situatie waarbij belanghebbende één kamer in zijn woning op commerciële basis verhuurt dan wel inkomsten verwerft van één kostganger. Er wordt gekozen voor een vast bedrag als huurkorting en niet voor het korten van de daadwerkelijke huurinkomsten om de uitvoering zo eenvoudig mogelijk te houden.

Tweede lid

Wanneer er meer dan één kamer wordt verhuurd, dan wel inkomsten worden verworven van meerdere kostgangers wordt op basis van een individuele afweging beoordeeld of er sprake is van commerciële-bedrijfsmatige verhuur. Als dit zo is zal rekening gehouden moeten worden met de inkomsten hieruit verkregen, conform artikel 33, vierde lid van de Participatiewet.

Als een kamer wordt verhuurd op niet-commerciële basis is de kostdelersnorm van toepassing.

Artikel 4 Verlaging norm wegens ontbreken woonkosten

De Participatiewet biedt de mogelijkheid om de bijstandsnorm te verlagen als iemand lagere algemene noodzakelijke kosten heeft als gevolg van zijn woonsituatie (artikel 27 van de Participatiewet). De verlaging bedraagt 10 procent van de gehuwdennorm. In onderstaande situaties wordt de bijstandsnorm voor alleenstaanden, alleenstaande ouders en gehuwden verlaagd. Het gaat bijvoorbeeld om de volgende situaties:

- a. De situatie waarin een woning wordt bewoond waaraan voor belanghebbende geen kosten van huur of hypotheeklasten zijn verbonden.

Voorbeeld

Iemand woont in een zelfstandige woning. De ex-echtgenoot betaalt de huur van de woning. Wat is de bijstandsnorm van deze persoon?

Belanghebbende ontvangt een norm naar de hoogte van een alleenstaande. Op de bijstandsnorm van 70% van de gehuwdennorm vindt een verlaging van 10% van de gehuwdennorm plaats omdat er lagere algemeen noodzakelijke kosten zijn als gevolg van de woonsituatie (ex-echtgenoot betaalt de huur).

Belanghebbende ontvangt een bijstandsnorm ter hoogte van 60% van de gehuwdennorm.

- b. Van lagere bestaanskosten als gevolg van de woonsituatie kan ook sprake zijn bij bewoning van een woning waaraan geen of lage kosten zijn verbonden, bijvoorbeeld in het geval van krakers.
- c. De situatie waarin een woning wordt bewoond waaraan geen kosten van huur of hypotheeklasten zijn verbonden.
- d. De situatie waarin betrokkene een zwerfend bestaan binnen de gemeente leidt.
Zwervenden houden in de regel geen woning aan. Deze personen worden wel geconfronteerd met de kosten van het op straat leven, zoals bijvoorbeeld de kosten van overnachtingen en van het aanhouden van een briefadres.

Betaling woonkosten door derde: Jurisprudentie

Als een derde, bijvoorbeeld de ex-echtgenoot, de woonlasten van de door belanghebbende bewoonde woning draagt, heeft het bestuur de keuze om het aldus verkregen woongenot aan te merken als inkomen in natura of de norm te verlagen op grond van artikel 27 van de Participatiewet (zie ook TK 2002-2003, 28 870, nr. 3, p. 54-55). Wij kiezen hier voor de laatste optie.

Algemeen principe: individualiseringsbeginsel

Overigens kan het bestuur, indien noch in het kader van artikel 27 van de Participatiewet noch in het kader van artikel 33, eerste lid van de Participatiewet rekening wordt gehouden met de situatie waarin een ander dan belanghebbende de woonkosten betaalt, de bijstand in voorkomende gevallen lager of anders vaststellen op grond van het individualiseringsbeginsel van artikel 18, eerste lid van de Participatiewet.

Bijvoorbeeld indien een dakloze expliciet aangeeft wel woonkosten te hebben (bijvoorbeeld betalen voor opvang) is het aan de aanvrager om dit aan het bestuur aan te tonen via bewijsstukken. Op grond hiervan kan het bestuur besluiten de verlaging lager vast te stellen.

Artikel 5 Bijzondere bijstand bij noodzakelijke uitwoning

De kostdelersnorm geldt niet voor jongeren onder 21 jaar. In deze doelgroep zitten ook jongeren die door bijzondere omstandigheden niet bij hun ouders kunnen wonen. Zij krijgen dan een aanvulling op de algemene bijstand via de bijzondere bijstand.

Het bestuur is - ook onder de Participatiewet - vrij om de hoogte van de aanvulling te bepalen. Voorkomen moet worden dat kwetsbare jongeren in een schuldenpositie terecht komen. Dat is een slechte start met risico's op vele terreinen. Daarom wordt aansluiting gezocht bij de normen voor personen vanaf 21 jaar, zoals dat ook het geval was voor 1 januari 2015, waar het geregeld was in het beleid bijzondere bijstand.

Artikel 7

In artikel XVIII Wet maatregelen WWB is overgangsrecht opgenomen waardoor de gemeentelijke toeslagenverordening voor een aantal personen tot 1 juli 2015 van kracht blijft (tenzij de situatie op grond waarvan een verlaging is toegepast, wijzigt). Door de bepaling opgenomen in artikel 7 wordt voorkomen dat naast een verlaging op grond van de toeslagenverordening ook nog een verlaging op grond van deze beleidsregels wordt toegepast.

Artikel 9

Er zijn reeds beleidsregels gemaakt voor het verlagen van de bijstandsnorm bij het ontbreken van woonkosten en ontvangen van inkomsten uit verhuur en onderhuur. De reikwijdte van deze beleidsregels beslaat alleen de doelgroep waarop de kostendelersnorm niet van toepassing was. Het is noodzakelijk om ook voor de kostendelers regels te maken over woonkosten, waardoor de beleidsregels nu zijn samengevoegd.

